

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

1926 1 Août — No 209

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۲۰۹-۱ آغستوس ۱۹۲۶

اسکی بر مواصل

سنى چوقدىن كورمىك ايسىتىزوم ، شيمىدى ماددىمگە باكا
اسمىكى وەزىدك ؛ كل اوطورالم شو قاليانك دىيىنە ، بو آغاچك
آلتىنە : بىلما اسكى عشقكەدن بىش ايدىرسىك .

بزم شیمیدیکی زمانمزدده کنج عاقلر سوکیملردن ، اختیار
عاقلر خاطرلردن بحث اولونماسنی چوق سه ودرلر . ایشته یالکیز
بونک ایچون یالکیز بوده ایجه حسلر ایچین هیچ یوقدن قوجا
بر شعر عالمی ، قوص قوجا بر صنعت ابداع ایتدیلر . فقط بوده
سندن موروندردن ده کلی آدم بابا ؟ کر یورسک ده کلی ؟

صومق ايستەردم : سنك ، شو عصرلجه سورەن ، قارا سوزاك ناصل باشلامشدى؟ توولو تورلو شكلدرە ، يالان ياكلىش بۇە اوڧى مەكتىلرە داھا چوق كوچوككن آ كلاتمشلر ، اوڧوتمشلردى . بردە سنك آغز كڭن ايشىتمك ايستەردم ؛ بزم شىمدىكى دنىامزە پىغمەرلۇ يالان سويلەدىكىنى ادعا ايدىلر چوقەدە عاشقۇرلۇ يالان سويلەيەجكەنە اينانلر . قدر .

اُسكى طائلى خاطر دلڪ آجى تحصيله ڪوليورسڪ ؛ بلڪه
 آڪلاتق ايستهور ، بلڪه آڪلاتق ايسته ميورسڪ ؟ شوالحده
 ايشيت ڪلريمى بن سكا سويله يمهده دوغرو ايسه تصديق ايدرسڪ
 دڪلي آدم بابا ؟

ديورلرکە : سەن بزمانلەر ، کەندى مەملىكەتکەن بىر قېزىلە
سەزگەن كەينىش اياتلى چىن مەملىكەتنىڭ ھەكمەدارى ، سەزگەن قاتلى
جەنتكە ھاكىمى اولان چىن فەقۇرىنىڭ انە اسىر دوشمەشسەك ،
ھەدودلردن اوتەدە ، آشاغى مەملىكەتدەكى « طورباق » لردن
آلەمش عادى بىر اسىر اېمەشسەز . چىن اوزمان چوقۇمدى ،
جەنتكى بىر مەملىكەت ، ھەقى عىنلە جەننەش . اورادە چىن فەقۇرىنىڭ
سەلارکە اوغلى اولان عەزەمەتلى ھەكمەداركە سىرايندە ، چىن اصيلزادە
لەردن آلاى آلاى سارى «نور» دىن يارادىلەش نەدىلەر وارمەش .
چىن سىراينىڭ باغچەلەردە سەرنە كۈلەكلەردە سەوددەن ، كۈتۈردن
ايرماقلار كەنارەندە سەفۈ . بىر ياشايش سەببەلە اونلار تەنلەرى اىچە
خەتلەرە مەزىن ، سارى شەفەق زەندە اەيش . اونلەر مەلەق قادار
أنى « مەخلۇقلەر » ، فەقۇرە مەلەق قادار مەطەم قۇللەر مەش .

أسكي حکمدارلک عادلرینی بدنن داهای بیلیرسلک :
بو حکمدارل اکثریتله سربا یلرینه اوزاق مملکتلردن اسیرلر کیری
عالمیری ، صنعتکارلری آلیرلر ، کندی « یرلی ندیملر » یی
اولره تعلیم ایتدیرلر لمش . سز سربا یلر کله دن اول ، جنوب
مملکتلردن ، صیجاق یرلردن اسیرلر لمش قیرمزی یاغیز چهره لی
آتشدن یارادلش چوق معلوماتی ، چوق سربست دوشونجه لی
بریبی داهای وارمش ؛ اونی طانیسکیز .. اونک آدینی سوبله مکه ده
حاجت یوق .. یالکیز شو قادار علاوه ایدیم که ، او شیطان
قادار قورناز ، الیس قادار دسلوماتمش .

أسكى حکمدارلك سرائ رتہ لہیخہ دہ بیلیرسکیز : چین
فغفورسک سرائندہ اوزمانہ قادار اک نوکسہ رتہ لی جنوبدن

لزومى و گوزل معلومات ویرمک در . قادیسک عائله ده ،
هیچ بر زمان صرف نظر ایدمه بهیجی بروظیفه سی واردر :
چو جو قارک اخلاقی و بدنی تعبیر آخری معنوی و مادی
تریه سی یا مالیدر . بو وظیفه یی ایضا ایتمک ایچون قادی
الثانی حاضر لامالی ز . احتوا ایتدیگی عائله حفظ الصحه سیله
برابر ایتمک په داغوحیا ، قادینه هان همان یظا لزوم اولونه
علم در و بده که اونا تلقین اولونمایان یکانه علم ده بودر . شونی ده
نظاردقه آلام ، که په داغوحیا تعلیم ایتمک صناعتی L'art
d'enseigner اولدیغندن بوعتبار ایله تعلم و تدریس خصوص صلیرته

وقوفی استنزام ایدر ؛ اگر فصله اولارق ، اشیا حقنده
درست بریلکی ویرمک ایچون تدریس و تعلیم حقنده درین
بروقوفه مالک اولماق لزومی قبول اولونورسه کنج قیزک
فعالیت فکریه و اتساع فکریسنه ایشته آلابیلدیکنه
آجیق قایو .

دیگر برصنف معلومات قادینک دیکر برولنه، عائله ده دکل جمعیتده کی رولنه توافق ایدر . قادین بسمقولو حیای بشریده بتون مرحت، محبت، غیرانديشلك [Altruismes] حسیاتنك ا ك زیاده آتشین، اك زیاده ذی قدرت اولدینی موجودی تمثیل ایدر . قادین جانلی شفقت ، شفقت مشخصه، شفقت خصوصنده هرانسانك همشیره سی اولماق لازم کایر . سیاست یاقماق ، پولیتیکه جلیق ، قادین ایچون پك عقیم و آز پراتیک برانشغال اولور . فیلان تروپا [یعنی خیرات وحسنات ایشی] انسانیت پرورانه ایشلر] یاقماق ایسه تام کندی رولی داخنده در؛ حالبو که فیلان تروپا بو کون ذاتا اقتصاد Economie politique ك اساس قسملرینه تماس ایدن برعلمدر . او بتون مؤسسات خیریه نك علمیدر . بتون بشری اضطرابلری تسکین و بتون سفالت ابدیه یی برآز تخفیف ایتك ایچون آلینای قضا ایدن استقامت لر علمیدر . فیلان تروپا طریقه لدر، که قادین اقتصاد عالنه کرمه لدر .

بالخاصه تلې انكشاف ايتديرمك وظيفه سی قادينہ
منحتم در. آنادینی [La religion maternelle] دين لرك
الك غير متعرض واك مفيد اولانی در. چو جوغه مشفقانه
رعايت، برعبادت در. اقشام ديزلرك اوستنده، كوچوك مراقبه
وجدانيه (بردقيقه کافی در): «بوكون چو جو غم بنی محبوب
ايتدی، يارین اونكه مفتخر اولاجغم...» J. M. Guyau

[مابعدی کلہ جک نسخہ دہ]

سني سهوون ، سنك يانگكن آريايان طورونريك طائلي طائلي
آكلانيرك دكلي ؟

نه او ؟ آغلا بورميسك ؟ سهوونكي آدم بابانج . . اى صاف
معصوم آدام ! چوق هيچان آلتنده سك ، ذاتا بن دده بورولدم .
باكا مساعده ايت و وهر محترم الركدن اوپيم . . باشقا بركون
ينه كلير ، بودره كنارنده ، بو آغاج آلتنده شو قايادينه
طوبلاشير ، حسبحال ايدهرز سهوونكي آدم بابانج ! هادي
شيمديك الوداع ! . خوا آتندهده سلام سويله اولمازي ؟
استانبول : ۱۹ حنيران ۹۲۶

نغمي احمد

E. Renan ه عائد بر خاطر ادبيه

5مارت 1923 تاريخند (پارس)ك (قومه دي فرانسه ز)
تيا تروسنده (نورنه ستره نان) ك يوزنجي سنه دوريه ولادتي
تسعيد اولونمشدي . (تيا ترو) ك (دووايهن) ي
E. Renan ك Prière sur l'Acropole اسمملي منشور
شعري حاضر ونه بر كوثر روخاني كي صونمشدي ؛ بونك
عقبنده Mme Segond Weber ، Dallas Athénée ،
Réponse ك André Dumas ايدهرك
de la Déesse à Erness Renan عنواني منظومه سندن
شونفيس پارچه ي او قومشدي اوزمان دفتر مزه قيد ايتديكيز
شو نفيس قطعه شعري (اجتهاد) ك قانادلرينه توديع
وقارلرينه اطاره ايديورز :

Bientôt tu te diras que la vie est un songe,
Que toute vérité cache un peu de mensonge,
Qu'il est dans toute erreur un peu de vérité.
Puis quand, impie avec beaucoup de piété,
Tu comprendras au bout de quarante ans d'étude
Que tu n'as de certain que ton incertitude
Et qu'ici-bas, hormis l'idéal, tout est vain,
Tu douteras de Dieu, mais non pas du divin.
Ta foi d'enfant qui s'est lentement obscurcie
Te baigne encor de sa tranquille poésie,
Ton temple est en ruine et tes dieux sont défunts
Mais des vases brisés tu gardes les parfums
Et du Nazaréen que la raison renie.
Tu nous fais respirer la tendresse infinie.
Tu nous dis quels bons grains il est venu semer,
Toi qui, sans croire en lui, sais nous le faire aimer.

اسير ايديلن عالم ، اوندن صوگراده صيراسيله گندي « رلي
نديملر » ي كليورمش .

ماصال بوي . . حدودلردن اوتهده كي آشاغي «طوپراق» لردن
سزي اسير ايديوبده چينه ، سالر مملكتنه چيقاران حين فغفغ ، ريك
حريه ناظري ايدي دكلي ؟ بوناظر-سزي اسير ايتكله برانكده ،
تسليم ايدرسكنزكه - عزرائيل قادار اولوالعزم قيمتلي بر دولت
آدامي ايدي .

اسكي خاطرملري آچدجه يورگزه بشارت كلدي . . بونك
ايچين برآز صندن چيمسه قده يري واردر :

اوراده باشقا طانيدقركزده واردى ده كلي ؟ مثلا شو
خارجيه وبوسته ايشلريني كوردن جبرائيل قادار مقتدر ايشكندار
ذاتي هر حالده طانيناچسكنز . . صوكرا زراعت ، اسقا ، ارواء
نافعه و اورمان ايشلرينه باقن او ميكائيل قادار مجريكلي ، تجربه لي
محترم ذات نه مثلي بولونماز برناظردي هله شو سرايك تشرى فاجيبي ،
بويوك آداملرك قبول وتشييعنده او اسرافيلك صورينه چوق
بكره ين بوروسني اوندورمن ذات ، نه نظامه آشنا ، نه حسن
ترتيب صاحبي برناظردي .

آه ، او اسكي زمانلر آه . . بوتون بو نديملرله سراينده
لاهوئي بر ياشايش سورهن «چين فغفودى» ، بوتون چينليرك
رني ، نه آشي بولونماز ، نه اكل صنعتلي ، شانلي عظمتلي برحكمداردى .
اوكا چينلي تبعه و نديملري ؛ بسلجي ، تربيه ايديجي ، صاحب ،
مالك افندمن معنارنده يالكي زجه « رب ، ربي ، يارب ! » دير
واوني تعبد درجه لرنده سهوولردى .

هه ي كيدي اسكي زمانلر هه ي ! . . ده ين چوق كوزده
دهه مش : كچمش زمان اولوركه خيالى جهان ده كر . . فغفور
جنابلري ، حدود آشي ري طوبراقلردن ده نديم كتيرمكه قرار
وهرديكي كون ، بوتون رلي نديملري حضورينه چاغيرمش ،
ديوانته طوبلامش ، اولره - : بز ، سما مملكتلرندن اوتهده كي
آشاغي «طوپراق» لردن كنديمزه نديملر آلمق ايسته رز ؛
دهه مشدي . اوزمان نديملر ، سرايك ايچنه فساد كي ره جكني
قبل الوقوع حسبلره سهه رجه سته - : (سوويكلي فغفور !
قورقارزكه باشكزه درد آچاچسكنز . . اوسفيل «طوبراق» دن ،
اويابانلر ايلندن كلهجك آداملر يابو سرايده بر فساد باعث اولورلر سه
حاطريكز ايچينه زمي ؟ اى عظمتي چوق يوكسه ك حكمدار !)
دهديلر ؛ دهديلر فقط او نديملريني ديكلمه دي ؛ حريه ناظرينه
فرمان ايتدي ، اوده بر فرمانله حدودلر آشي ري سقره كيتدي ،
قلعه ل ضبط ايتدي ، مملكتلر آلدى . آلديني طوبراقلرك
منتخب بريرندن سني وقومشو قيزك وواي سچدي وشاني چوق
عظمتلي شهنشاهه تقديم ايتدي .

بوتون بونلر ، سرك داستانكزله باشلايان مقدس كتابلره
هپ برر يز يازيلي در ؛ بو يازيلانلردن سنك خبرك واري ؟
اى اسكي قوجا عاشق ! همده نه كوزده يازيشدر : قومشو
قيزي مفهومي ، سه نبوليك توجيه لرله « صول ا ك كيكندن
آلمش » ديه ذكر اولونور . ذاتا سن بونلري ، اختيارلنكده